

Жуков С.М.

ПЕРШИЙ ЗАГАЛЬНОЗЕМСЬКИЙ З'ЇЗД ЗІ СТАТИСТИКИ НАРОДНОЇ ОСВІТИ У ХАРКОВІ (ЧЕРВЕНЬ 1913 р.)

Під час реалізації програми по запровадженню загального початкового навчання на початку ХХ ст. Харківське земство намагалось налагодити контакти з рештою місцевих самоврядувань Російської імперії.

Ініціатива проведення у Харкові загальноземського з'їзду зі статистики народної освіти, висунута губернськими зборами у червні 1912 р., отримала підтримку земств Російської імперії. У зв'язку з труднощами організаційного характеру, затримання розгляду земського клопотання губернатором і урядом, дату початку заходу доводилось декілька разів переносити. З'їзд, який Харківське губернське земство планувало провести у лютому 1913 р., розпочав свою діяльність 12 червня того ж року і тривав 6 днів. На з'їзді були присутні 150 делегатів з 22 земських губерній, зокрема, Чернігівської, Тверської, Подільської, Полтавської, Воронежської, Володимирської та інших. Через урядові обмеження, заборону виборів голови, недопущення до висвітлення роботи з'їзду представників більшості бажаних періодичних видань захід бойкотували Київське, Московське, Катеринославське, Смоленське Таврійське і Вятське земства. Відмовились приїхати також відомі земці Б. Веселовський і В. Чарнолуський, статистик О. Фортунатов. Утім, у роботі з'їзду взяло участь чимало відомих діячів освіти, земського і міського самоврядування, математиків і статистиків. Секцію з'їзду із загальних питань очолювали В. Сиромятніков, Ф. Ольденбург і Є. Звягінцев; секцією шкільної статистики керували П. Віхляєв, М. Іорданський та О. Сумароков; С. Сірополко й О. Дідріхсон головували у секції позашкільної статистики. Головою з'їзду було призначено голову Харківської губернської земської управи В. Акішева. Учасники обговорили близько 50 доповідей, результатом його роботи стало вироблення єдиних принципів організації земської шкільної статистики, методологічних засад використання матеріалів переписів населення та документації різних установ і відомств як джерела до аналізу соціально-демографічної структури населення, необхідного для складання шкільної мережі повітів і губерній під час запровадження загального початкового навчання.

Отже, на загальноземському з'їзді зі статистики народної освіти у Харкові діячі місцевого самоврядування могли ознайомитись із досвідом своїх колег,

досягненнями науки, які мали стати надійним підґрунтям для ефективного планування шкільного будівництва.